

СТАНОВИЩЕ

върху дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен "доктор" по професионално направление **3.8. Икономика**, научна специалност **"Икономика и управление"**

Автор на дисертационния труд: **Веселин Симов Никифоров**

Тема на дисертационния труд: **Проблеми на аутсорсинга в ИТ сектора**

Член на научното жури: **Димитър Христов Тенчев, д-р, професор**, ХТМУ София, кат. "Икономика и стопанско управление", назначен със заповед № Р-ОХ-472 от 30.11.2020 г. на Ректора на ХТМУ София

1. Биографични данни и характеристика на научните интереси

Авторът на дисертационния труд притежава необходимата квалификация, трудов стаж, образование и опит, което е видно от представената автобиография. Притежава магистърска степен по "Природни науки, математика и информатика", Професионално направление "Химически науки", придобито в СУ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“ ФАКУЛТЕТ ПО ХИМИЯ И ФАРМАЦИЯ. След дипломирането си е работил като Организатор търговска и технологична дейност и Експерт информационни технологии, проектиране и анализи в кооперация "Панда" и като Главен инспектор в Комисия за защита на личните данни. Осъществил е редица специализации, чрез които е повишил своята квалификация и професионално себеразвитие.

От 01.04.2016 до момента е докторант, задочна форма на обучение в кат. "Икономика и стопанско управление" при ХТМУ София.

От публикационната активност на докторанта може да се съди за изявен интерес към една много актуална проблематика на съвременето ни, а именно аутсорсинга на ИТ дейности. Предвид високата добавена стойност на тези дейности, по мое мнение интересът и научните изследвания на Веселин Никифоров имат съществен принос в разкриването на тесните места и проблематични аспекти в нейното осъществяване.

2. Преглед на дисертационния труд и анализ на резултатите

Представеният за становище дисертационен труд е разработен и структуриран в три глави, Увод, Заключение, Приложения в общ обем от 188 страници. Оформен е професионално, според БДС с логическа проследимост на развитието на разсъжденията и подкрепени с подходящи коментари, примери и аргументи. Посочени са 197 литературни и електронни източника.

В увода адекватно са формулирани целта, задачите, предмета, обекта, работната теза и подтези и научната хипотеза на разработката. Те по категоричен начин дефинират нейната актуалност и подпомагат последователното излагане на проведените проучвания и изследвания, анализа на резултатите, обобщенията по всяка тема. и формират основата за разработване на релевантни препоръки за усъвършенстване на процесите на имплементиране на аутсорсинг в ИТ сектора.

Предмет на разработката е извършване на задълбочено изследване на аутсорсинга на ИТ дейности в организациите от публичния и частния сектор, функциониращи на територията на Република България.

Обект на изследване са организации, които възлагат извършването на ИТ дейности на свои контрагенти от една страна и от друга организации, които съгласно българското законодателство извършват легална дейност по аутсорсинг на информационни технологии (ИТО) в България през периода 2013 - 2019 г.

Изследователска теза: Аутсорсингът е дейност, която е насочена към минимизиране на разходите, свързани с нетипичната дейност на организацията – клиент. Изнасянето на определени дейности се извършва с презумпцията, че това би повишило ефективността и ефикасността на организацията.

Реализацията на формулираната теза се базира на **хипотезата**, че адекватната оценка и отразяване на интересите, целите и потребностите на всяка една заинтересована страна в процеса на аутсорсване на ИТ дейности ще допринесе за неговото успешно прилагане, с оглед на повишаване на ефективността и ефикасността на представянето на *клиента* ѝ.

Целта на дисертационния труд е да бъдат идентифицирани основните проблеми, рискове и фактори, влияещи върху аутсорсинга на ИТ дейности в Република България от гледна точка на двата вида участници в процеса *клиент - доставчик*

За постигането на целта се решават на следните **задачи**:

1) Да се изясни същността на аутсорсинг процеса, като се проучат и анализират теоретичните основи на понятието „аутсорсинг“, правните аспекти при неговото прилагане, видовете аутсорсинг и елементите, които го изграждат, както и стъпките, по които следва да се осъществи, в т.ч. основните предимства, проблеми и рискове, които се асоциират с него;

2) Да се проучат важните фактори, които влияят върху правилното приложение на аутсорсинга и факторите в отношенията между участниците в процеса на аутсорсинг на ИТ дейности, като се проучат корелациите (взаимовръзките) между двата вида обвързани участници в аутсорсинг процеса клиент – доставчик, зависимостта им от заобикалящата ги организационна, социална, правно-нормативна и икономическа среда, както и да се идентифицират специфичните проблеми и рискове, с които се сблъскват българските организации при аутсорсинга на ИТ дейности/процеси;

3) Да се разработи „Методика за оптимално провеждане на процеса на аутсорсинг на информационни технологии в българските организации“.

2.1. Актуалността на разглежданата проблематика, както беше споменато е адекватно обоснована и се базира на глобализацията на пазарите, в т.ч. на ИТ дейностите, които в контекста на дигитализацията на света все повече се превръщат в обект на прилагане във всички области на живота в търсенето на оптималност, ефикасност и ефективност на представянето на организациите. Наред с това процесите на аутсорсване на ИТ дейности са характерни с високи рискове относно

присвояването на цели бизнеси, вредителство и злоупотреби с предоставените за управление бази данни и прочее. Регламентирането на правните и пазарни условия на аутсорсването, зачитането и защитата на интересите на всяка от заинтересованите страни е важното предизвикателство, което с направените в изследването проучвания се подпомага и създава адекватна рамка при прилагането му в практиката.

2.2. Степен на познаване на проблема.

Авторът демонстрира задълбочено познаване на тематиката и свързаните с нея проблеми.

Първа глава е посветена на същността на аутсорсинга като икономическа категория и в нея детайлно са разгледани спецификата на процеса, еволюцията му през различните практики и приложения, направено е разграничаване между понятията аутсорсинг, възлагане на подизпълнител, ишлеме и други свързани с разбирането на дейността термини. Разграничени са видовете аутсорсинг, етапите в хода на изпълнение на аутсорсинг процеса. Направен е адекватен анализ на основните закономерности, особености и тенденции в развитието на аутсорсинг индустрията в България и са очертани основните проблеми и рискове, асоциирани с него при прилагането му страната.

Направените в края на тази част от разработката изводи, по подходящ начин обосновават необходимостта от задълбочено преосмисляне на съществуващите практики и представляват плавно преминаване към същността и фокуса на дисертацията, а именно адекватното прилагане на аутсорсинг на ИТ дейности.

Във втора глава авторът е направил обстойно проучване на състоянието на аутсорсинга на ИТ дейности в страната, ресурсното осигуряване на процесите в електронна среда, релацията между намеренията за електронно управление и същността на аутсорсинга на тези дейности, социалната, правната и икономическата среда в страната и предпоставките за успешното реализиране на процесите. Предложил е и е обосновал възможностите за прилагане на някои подходи от гледна точка на икономическата целесъобразност при осъществяването на имплементирането на аутсорсинга. Идентифицираните проблеми относно България са в основата на обобщените изводи, които от своя страна са залегнали в проектираните и разработени насоки в методиката за изследване и провеждане на аутсорсинг процеса на информационните технологии в българските организации. Самата методика, която е структурирана в четири етапа, претендира за холистично обхващане на всички аспекти на този процес и при същинската ѝ апробация доказва своята жизненост и адекватност.

3. Съответствие между автореферата и дисертационния труд

Авторефератът е представен в изискуемия от учебното заведение вид Той отразява всички важни акценти и постижения на представения дисертационен труд по адекватен начин, позволяващ логичното възприемане на развитие на тезата на дисертацията. В този смисъл има пълно съответствие между съдържанието на дисертационния труд и представеното в автореферата съдържание.

4. Приноси

Представени са шест приноса, за които авторът има претенции да обогатяват теорията, науката и практиката в контекста на приложението на аутсорсинга в ИТ дейностите в страната.

Приемам за адекватно тяхното разграничаване - 3 с предимно научен характер 3 с научно-приложен характер.

5. Публикации по дисертационния труд.

Представени са пет научни публикации, изцяло в контекста на разработката, които са публикувани на престижни научни форуми в страната. Те дооформят дефинитивно представата за задълбочено изследване и познаване на разглежданата тематика в дисертационния труд и демонстрират конкретните научни интереси на автора.

Към момента не са представени цитирания на автора от научни или други среди, но съществува документално признание (Становище и служебни бележки) от авторитетни институции за ценността и полезността на разработката за нуждите на организациите от ИТ сектора.

6. Мнения, препоръки и бележки.

Дисертационният труд представлява завършено научно - практическо изследване с адекватно приложени инструменти за проучване, анализ и синтез на процесите на внедряване на аутсорсинг в ИТ дейностите на организациите. Създадената и апробирана методика за внедряване на аутсорсинг и резултатите от нея са доказателство за това, че целта, тезата и хипотезата са адекватно формулирани и в последствие постигнати и доказани. В тази връзка смятам, че дисертационния труд е изпълнил своето предназначение.

Предвид широката дигитализация, особено в настоящия момент и многобройните потенциални ползватели на аутсорсинг услуги и дейности си позволявам да препоръчам като естествено продължение на тази разработка, апробация и верификация на нейната релевантност в други критични сектори, като застраховане, бързи кредити, електронно обучение във всички сфери (училища, университети, вътрешнофирмени и прочее) и др.

7. Лични впечатления

Познавам **Веселин Симов Никифоров** от процеса на неговото обучение в ОНС Доктор в катедрата в качеството ми на негов научен ръководител. С много голяма отговорност и последователност е изпълнил всички точки от своя индивидуален учебен план, участвал е в разработването на 4 научни проекта към Научно-изследователския сектор в ХТМУ, провел е необходимите часове за научно-преподавателска дейност и е демонстрирал завидна консистентност през целия период на съвместната ни работа.

В този смисъл ми се иска да потвърдя и подчертая твърдо своята позитивна оценка за неговите способности, потенциал и качества.

8. ЗАКЛЮЧЕНИЕ.

В заключение искам да декларирам своята **положителна оценка** за представения от **Веселин Симов Никифоров** дисертационен труд.. Той отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника на Химикотехнологичния и металургичен университет София и покрива наукометричните показатели за придобиването на образователна и научна степен "доктор".

Позволявам си да предложа на почитаемото Научно жури да гласува **положително** и да присъди на **Веселин Симов Никифоров** образователна и научна степен „Доктор“ по професионално направление 3.8. Икономика; научна специалност "Икономика и управление"

Член на журито:.....

(проф. д-р. Димитър Тенчев)

София, януари, 2021 г.